

Цивільне право та цивільний процес

УДК 347.91

Саулевич Анастасія Олександрівна

студент факультету адвокатури

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Саулевич Анастасия Александровна

студент факультета адвокатуры

Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

Saulevych Anastasiia

Student of the Barristers' Faculty

Yaroslav Mudryi National Law University

Науковий керівник:

Зуєва Оксана Анатоліївна

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри цивільного, господарського та екологічного права

Університет митної справи та фінансів

ОСОБЛИВОСТІ МЕДІАЦІЇ В КИТАЇ

ОСОБЕННОСТИ МЕДИАЦИИ В КИТАЕ

FEATURES OF MEDIATION IN CHINA

Анотація. У статті досліджено інститут медіації в Китайській Народній Республіці. Окреслено причини широкої розповсюдженості процедури медіації у Китаї. Проаналізовано вплив конфуціанської етики та практики даосозма на процедуру медіації в Китаї, визначено складові елементи медіації. Досліджено організаційно-правові засади функціонування медіації в даній країні, окреслено правовий статус медіаторів у трудових спорах. Розкрито поняття «народне посередництво», визначено призначення народних погоджувальних комісій та вимоги до народних посередників.

Проаналізовано основні нормативно-правові акти КНР, які регламентують процедуру медіації. Визначено види медіації в Китаї: медіація у трудових спорах, народне посередництво, судова медіація, адміністративна медіація, юридична медіація, комерційна медіація. Охарактеризовані особливості проведення процедури медіації, визначальні принципи медіації, права і обов'язки сторін, роль медіатора у процедурі врегулювання спору. Зазначені різновиди судової медіації та основні способи взаємодії судів з організаціями з медіації. Розглянуто основні організації з медіації в Китаї (Центр медіації при Китайській раді зі сприяння міжнародній торгівлі, Гонконгський центр медіації та посередництва). Досліджено особливості укладення та виконання угод за результатами медіації, можливість затвердження угоди народним судом. Визначено роль Конвенції Організації Об'єднаних Націй про міжнародні мирові угоди, що були укладені в результаті медіації у розвитку інституту медіації в Китайській Народній Республіці. Проаналізовано основні онлайн платформи з медіації, визначено актуальну чисельність організацій з медіації та медіаторів у Китаї. Запропоновані перспективні напрями удосконалення інституту медіації в Китаї, зокрема, переорієнтація акценту під час проведення процедури медіації на права та інтереси сторін, професіоналізація медіації, сприяння взаємодії судів та організацій з медіації, вдосконалення законодавства про медіацію, подальше активне впровадження сучасних технологій для проведення медіації онлайн.

Ключові слова: *медіація, спір, конфлікт, альтернативні способи.*

Анотація. *В статье исследован институт медиации в Китайской Народной Республике. Определены причины широкой распространенности процедуры медиации в Китае. Проанализировано влияние конфуцианской этики и практики даосозма на процедуру медиации в Китае, определены ее составляющие элементы. Исследованы организационно-правовые основы функционирования медиации в данной стране, определен правовой статус*

медиаторов в трудовых спорах. Раскрыто понятие «народное посредничество», определена роль народных согласительных комиссий и требования к народным посредникам. Проанализированы основные нормативно-правовые акты КНР, регламентирующие процедуру медиации. Определены виды медиации в Китае: медиация в трудовых спорах, народное посредничество, судебная медиация, административная медиация, юридическое посредничество, коммерческая медиация. Охарактеризованы особенности проведения процедуры медиации, определяющие принципы медиации, права и обязанности сторон, роль медиатора в процедуре урегулирования спора. Указаны разновидности судебной медиации и основные способы взаимодействия судов с организациями по медиации. Рассмотрены основные организации по медиации в Китае (Центр медиации при Китайском совете по содействию международной торговле, Гонконгский центр медиации и посредничества). Исследованы особенности заключения и исполнения сделок по результатам медиации, возможность утверждения соглашения народным судом. Определена роль Конвенции Организации Объединенных Наций о международных мировых соглашениях, достигнутых в результате медиации в развитии института медиации в Китае. Проанализированы основные онлайн платформы по медиации, определена актуальная численность организаций по медиации и медиаторов в Китае. Предложены перспективные направления совершенствования института медиации в Китае, в частности, переориентация акцента во время проведения процедуры медиации на права и интересы сторон, профессионализация медиации, содействие взаимодействию судов и организаций по медиации, совершенствование законодательства о медиации, дальнейшее активное внедрение современных технологий для проведения медиации онлайн.

Ключевые слова: медиация, спор, конфликт, альтернативные способы.

Summary. *The article examines the institute of mediation in the People's Republic of China. The reasons for the widespread mediation procedure in China are outlined. The influence of Confucian ethics and Taoist practice on the mediation procedure in China is analyzed, its constituent elements are determined. The organizational and legal bases of functioning of mediation in the given country are investigated, the legal status of mediators in labor disputes, national conciliation commissions, national mediators is outlined. The main normative legal acts of the People's Republic of China regulating the mediation procedure are analyzed. Types of mediation in China are identified: mediation in labor disputes, public mediation, judicial mediation, administrative mediation, legal mediation, commercial mediation. The peculiarities of the mediation procedure, the defining principles of mediation, the rights and obligations of the parties, the role of the mediator in the dispute resolution procedure are described. The types of judicial mediation and the main ways of interaction of courts with mediation organizations are indicated. The main mediation organizations in China (Mediation Center of the China Council for International Trade Promotion, Hong Kong Mediation and Mediation Center) are considered. The peculiarities of concluding and executing agreements based on the results of mediation, the possibility of approving the agreement by the people's court are studied. The role of the Singapore Convention in the development of the institution of mediation in China is determined. The main online mediation platforms are analyzed, the current number of mediation organizations and mediators in China is determined. Prospective directions of improving the institution of mediation in China are proposed, in particular, reorientation of emphasis during the mediation procedure on the rights and interests of the parties, professionalization of mediation, facilitation of cooperation between courts and mediation organizations, improvement of mediation legislation, further active introduction of modern technologies.*

Key words: *mediation, dispute, alternative methods, conflict.*

Постановка проблеми. Китайська Народна Республіка в останні десятиліття швидко розвивається у сфері торгівлі та інвестицій. Відносини з Китаєм у різних сферах діяльності стають все більш розповсюдженими. Це породжує практичний інтерес до можливих ефективних способів врегулювання спорів і необхідність дослідження особливостей проведення процедури медіації у Китаї. Оскільки в Україні процедура медіації нерозповсюджена, доцільно проаналізувати роль та характерні ознаки медіації в Китаї, з метою запозичення прогресивного досвіду та впровадження ефективних механізмів в нашій країні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Медіацію як спосіб вирішення спорів досліджували багато вітчизняних та зарубіжних науковців: А. В. Біцай [14], Д. Л. Давиденко [15], С. І. Калашнікова [16], Н. А. Мазаракі [17], О. М. Спектор [18]. Більшість вчених зосереджували увагу на особливостях медіації у європейських країнах. У зв'язку з цим актуальним та необхідним є дослідження характерних особливостей медіації у Китаї.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження організаційно-правових засад та видів медіації, особливостей проведення процедури медіації та виконання угоди за її результатами в Китаї.

Виклад основного матеріалу. В Китайській Народній Республіці застосування альтернативних способів вирішення спорів має давню історію. Інститут медіації в Китаї сягає своїм корінням ще до часів циньської і ханьської династій. Медіація у Китаї є популярним способом вирішення широкого спектру спорів та поширена на території всієї країни. Причиною є те, що більшість населення в Китаї прагне уникнути звернення до суду. Також впливає існування китайської культурної специфіка щодо переговорів. «Збереження обличчя» – надзвичайно важливий аспект для багатьох представників даної країни. «Китайська сторона буде битися за те, щоб використовувати неофіційні способи для вирішення спору, оскільки звернення до офіційних способів буде означати визнання провини» [5].

Медіація у Китаї поєднує у собі чотири елементи: фа – закон; жень – гуманність, людяність; чи – порядок, ідеал, справедливість; і – почуття обов'язку та справедливості, як морального зобов'язання [6, с.319].

В Китаї Alternative Dispute Resolution визнається не альтернативним, а основним способом вирішення спорів. Особливістю медіації у Китаї є її важливість. Для китайців медіація – це природне продовження конфуціанської етики та практики даосозма, саме тому вона займає основну позицію в китайській традиції. Медіація в Китаї частіше застосовується при врегулюванні цивільно-правових та сімейних спорів, трудових спорів, спорів в сфері охорони здоров'я.

Інститут медіації в Китаї поділяється на такі види: медіація у трудових спорах, народне посередництво, судова медіація, адміністративна медіація, юридична медіація, комерційна медіація.

Першим проаналізуємо такий вид медіації як медіації у трудових спорах. Відповідно до Закону КНР «Про медіацію і арбітраж трудових спорів», який розроблений з метою справедливого та своєчасного вирішення трудових спорів, захисту законних інтересів сторін і сприяння стабільності і гармонії трудових відносин. Передбачено, що при виникненні трудового спору, якщо сторони не бажають вести переговори, не дійшли згоди, або не виконують угоду, допускається звернення до медіатора для проведення медіації [4].

Сторони можуть звернутися для медіації в наступні організації: комітет підприємства з медіації трудових спорів; організацію з проведення медіації базового рівня; організацію рівня квартального управління. Комітет підприємства з медіації трудових спорів формується з представників трудового колективу та представників підприємства. Співробітник комітету з медіації трудових спорів повинен бути повнолітнім громадянином, який виконує роботу в сфері медіації з ентузіазмом, є справедливим, порядним і не

відірваним від народних мас, а також має певний рівень правових знань, політичний і культурний рівень.

Згідно з Законом КНР «Про медіацію і арбітраж трудових спорів», процедура медіації може проводитися у трудових спорах між працівником і роботодавцем, що виникли в результаті: встановлення трудових відносин; укладення, виконання, зміни, розірвання або припинення трудового договору; звільнення з посади, залишення роботи; з питань робочого часу, часу відпочинку і відпустки, соціального страхування, добробуту, навчання персоналу, а також з питань охорони праці; з питань оплати праці, медичних витрат з лікування виробничих травм, субсидій та компенсацій; інших випадків, передбачених законодавчими та нормативно-правовими актами [4].

Врегулювання трудових спорів має здійснюватися на основі фактичної ситуації з дотриманням принципів законності, справедливості, невідкладності, акценту на медіації, захисту законних прав та інтересів сторін згідно з законом.

Сторони можуть подати заяву про проведення медіації трудового спору, як в письмовій формі, так і в усній формі. Передбачено, що при медіації трудового спору необхідно повною мірою вислухати відомості та аргументи сторін, та надати допомогу у досягненні угоди. Роботодавець зобов'язаний надати докази, що стосуються питань трудового спору, в разі якщо вони знаходяться в його розпорядженні, відмова від надання таких доказів тягне для роботодавця несприятливі наслідки. Якщо протягом 15 днів з моменту прийому медіатором заяви про проведення медіації трудового спору, сторони не вирішили спір, вони можуть відповідно до закону звернутися до арбітражу.

Другий вид медіації, який має свої характерні особливості, – народне посередництво. Конституція КНР у ст. 111 проголошує, що комітети міського населення та комітети сільського населення формують народні погоджувальні комісії, комісії з охорони громадського порядку, з охорони

здоров'я та інші комісії, які займаються громадською роботою та суспільно корисними справами, вирішують спори серед населення [1].

Відповідно до положень Конституції був розроблений Закон КНР «Про посередництво», метою якого є удосконалення системи народного посередництва. Термін «народне посередництво» тлумачиться як процес, під час якого народні погоджувальні комісії переконують зацікавлені сторони у необхідності вирішення спору на основі рівних переговорів та доброї волі [3].

Необхідно звернути увагу, що народні погоджувальні комісії, повинні створювати систему та правила посередницької роботи, прислухатися до думки народу, та робити свою діяльність підконтрольну народу. Народні комісії не мають право стягувати плату за врегулювання спору.

Розглянемо правовий статус народних погоджувальних комісій. Відповідно до Закону КНР «Про посередництво» вони є масовими організаціями, створеними на підставі закону для врегулювання спорів між людьми. Народні погоджувальні комісії створюються сільськими комітетами і територіальними комітетами, а також за потреби підприємствами та державними установами. Склад народних погоджувальних комісій: від 3 до 9 членів. Окремо зазначається, що до складу мають входити жінки та у багатонаціональних районах – члени етнічних меншин. Обрання членів народних погоджувальних комісій сільських комітетів та територіальних комітетів здійснюється на загальних сільських зборах, зборах сільських представників, зборах жителів; членів погоджувальних комісій підприємств або державних установ – на зборах працівників або на профспілкових зборах. Термін роботи становить три роки і кожен з членів може бути переобраний після закінчення терміну [3].

Проаналізуємо правовий статус народних посередників. По-перше, вони мають бути членами народних погоджувальних комісій і одночасно найнятими працівниками. По-друге, народні посередники повинні бути повнолітніми громадянами, та володіти такими якостями, як

неупередженість, порядність, відданість справі досягнення згоди між людьми і мати певний рівень освіти, політичної грамотності і знання законів. Професійну підготовку народних посередників на регулярній основі проводять адміністративні відділи юстиції при народних урядах. Передбачається, що втрачений народними посередниками робочий час має бути належним чином компенсовано.

У Законі КНР «Про посередництво» передбачена відповідальність народних посередників, зокрема, у разі прояву прихильності до однієї із сторін; образи однієї зі сторін; вимоги або отримання грошей, речей, прагнення до іншої незаконної вигоди; розголошення особистої або комерційної таємниці однієї зі сторін. Народна погоджувальна комісія, членом якої є цей народний посередник, повинна піддати його критиці, пояснити та наказати йому виправитися, а у якщо порушення є серйозним – звільнити його з посади або заняття [3].

Визначальні особливості процедури народного посередництва полягають у наступному. По-перше, сторони можуть звернутися до народної погоджувальної комісії або комісія може самостійно запропонувати своє посередництво у спорі. Надалі, комісія призначає або сторони обирають одного або більшу кількість народних посередників. У разі потреби народний посередник, за згодою сторін, може долучити родичів, сусідів, колег сторін, людей зі спеціальними знаннями та досвідом, людей з відповідних громадських організацій для участі у врегулюванні спору. Окрім цього, народні погоджувальні комісії стимулюють брати участь в посередницькій роботі – неупереджених, порядних людей, які віддані справі досягнення згоди між людьми, і чию діяльність люди схвалюють.

Під час врегулювання спору між сторонами народні посередники повинні дотримуватися принципів, діяти в межах закону і справедливо ставитися до сторін. У ст. 3 Закону КНР «Про посередництво» зазначені принципи, на основі яких народні посередники здійснюють врегулювання

спору: здійснювати посередництво на основі доброї волі та рівності зацікавлених сторін; працювати в рамках встановленого державного законодавства, правил та в рамках державної політики; поважати права зацікавлених сторін, не обмежувати права заінтересованих осіб на захист їх законних прав [3].

Народні посередники можуть використовувати різні засоби для врегулювання спору між людьми, вислуховувати заяви зацікавлених сторін, роз'яснювати необхідність діяти в рамках відповідних законів, правил і державної політики, терпляче переконувати зацікавлені сторони, прагнути рівноправних переговорів і взаєморозуміння між зацікавленими сторонами, допомагати їм в досягненні мирової угоди з доброї волі сторін.

Під час проведення процедури народного посередництва сторони мають права та повинні виконувати покладені на них обов'язки. Права сторін: обирати або погоджувати народних посередників; погоджуватися або відмовлятися від посередництва, вимагати його припинення; вимагати здійснення посередництва публічно або приватно; вільно висловлюватися і досягати угоди з доброї волі.

Обов'язки сторін під час народного посередництва: правдиво викладати факти, які стосуються спору; дотримуватися порядку у місці розгляду спору, поважати народних посередників; поважати права іншої сторони.

Врегулювання спору має бути здійснено своєчасно та на місці для того, щоб попередити загострення спору. Якщо існує ймовірність ескалації конфлікту в ході розгляду, народні посередники мають вжити відповідні заходи обережності та своєчасно повідомити місцеві органи безпеки, або інші компетентні відділи, в разі якщо спір може перетворитися в порушення громадської безпеки чи в кримінальну справу.

Народні посередники забезпечують фіксування процедури врегулювання спору, зберігають реєстраційні документи, записи, угоди про

примирення. Якщо за результатами народного посередництва спільного рішення досягти не вдалося, народні посередники повинні припинити процедуру посередництва.

Третій вид медіації в Китаї – судова медіація. Згідно з положеннями глави 8 ЦПК КНР народні суди до розгляду справи по суті та винесення рішення повинні вжити заходів для примирення сторін. Процедура судової медіації може бути проведена у цивільних спорах. Судова медіація, яка проводиться до судового розгляду, здійснюється суддею, який в подальшому не може розглядати справу по суті. Судове посередництво під час судового розгляду здійснюється суддею, який розглядає справу по суті. Народні суди при розгляді цивільних справ на основі принципу добровільності сторін, виходячи з встановлених фактів, розділяючи правду та неправду, здійснюють примирення сторін. Процедура здійснюється народним судом у складі одного судді або колегії, проводиться за можливості за місцем виникнення спору. Народний суд може застосувати простий і зручний спосіб виклику сторін та свідків до суду. Також можуть бути запрошені відповідні організації та приватні особи, які мають сприяти народному суду у примиренні сторін [2]. Сторони під час судової медіації мають діяти добровільно, неприпустимим є примус щодо сторін спору. Якщо під час процедури примирення сторонами не досягнуто згоди або одна зі сторін змінює своє рішення, народний суд повинен своєчасно вирішити справу.

В липні 2016 року Верховний Народний Суд КНР зауважив, що китайські суди мають взаємодіяти з організаціями з медіації: народними посередницькими комісіями, комерційними організаціями з медіації та галузевими організаціями з медіації, а також має бути створений механізм «стикова платформа для судового розгляду та медіації» [9].

З метою розвитку взаємодії судів та організацій з медіації було здійснено декілька заходів: по-перше, запроваджена можливість судового затвердження угоди за результатами медіації, по-друге, дозволено

медіаторам, організаціям з медіації та юристам створювати центри з медіації в межах суду.

Взаємодія судів та організацій з медіації можлива у трьох проявах. Медіація за призначенням. Якщо після одержання справи, суддя вважає, що її можливо вирішити шляхом медіації, суддя рекомендує сторонам погодитися на медіацію, яка буде проводитися спеціально запрошеним медіатором або організацією з медіації, котрі співпрацюють з судом. Якщо сторони відмовляються від медіації, суддя приймає справу до розгляду.

Медіація за дорученням. Якщо суддя, прийнявши справу до розгляду, вважає, що справу все ще можливо вирішити за допомогою медіації, суддя може продовжити рекомендувати сторонам погодитися на проведення процедури медіації, спеціально запрошеним медіатором або організацією. Якщо сторони не погодяться або досягти угоди за результатами медіації не вдасться, то суддя продовжує розгляд справи.

Медіація, яка проводиться суддями. Якщо справа розглядається судом, суддя також може рекомендувати сторонам проведення процедури медіації суддею або його помічником [13].

Доцільно зауважити, що за останніми даними близько 30-40 % судових справ в Китаї вирішуються шляхом медіації. В 2019 році Верховний Народний Суд КНР прийняв судове рішення, відповідно до якого необхідно створити єдиний мульти-механізм для вирішення спорів. Тобто, почалося розповсюдження взаємодії судів та медіації. Універсальний багатофункціональний механізм вирішення спорів спрямований на вирішення таких проблем: велика кількість судових проваджень, довготривалий судовий розгляд, значні судові витрати [9].

Четвертий вид медіації в Китаї – адміністративна медіація, під якою розуміють процедуру, яка проводиться адміністративним органом. Даний вид є найбільш розпливчастим і найменш врегульованим. Під час процедури

адміністративної медіації поліція виступає медіатором у справах, пов'язаних з громадською безпекою, та дорожньо-транспортних пригодах [12].

П'ятий вид медіації – юридична медіація, тобто процедура, яка здійснюється юридичними організаціями. З 2017 року в Китаї проведення медіації юристами почало активно розповсюджуватися. Створюються юридичні організації з медіації при судах, центри державних юридичних послуг, юридичні компанії та центри медіації юристів при асоціаціях адвокатів.

Шостий вид медіації – комерційна медіація. Комерційна медіація – це процедура, яка проводиться спеціалізованими організаціями з медіації. У Китаї комерційна медіація є більш професійною, ніж інші види медіації. Першочергово важливо зазначити Центр медіації при Китайській раді зі сприяння міжнародній торгівлі (Mediation Center of China Council for the Promotion of International Trade). Даний Центр був заснований в 1987 році, це перший та найбільший центр професійної медіації в Китаї, він має 42 підрозділи на території КНР, а також підтримує зв'язки на основі міжнародних угод з аналогічними зарубіжними центрами. Понад 70% спорів, у яких була проведена процедура медіації даним Центром, було успішно врегульовано, сторонами в спорах були представники більше ніж 50 країн [10].

Важливо також звернути увагу, на Гонконгський центр медіації та посередництва (Hong Kong Mediation Centre), який був заснований в 1999 році. Це перша некомерційна посередницька організація зі статусом благодійної установи в Гонконзі, яка вже понад двадцять років займається просуванням медіації. Центр включає близько 800 генеральних акредитованих медіаторів, які є професіоналами в різних областях: охорона здоров'я, освіта, юриспруденція, соціальне забезпечення, будівництво. В останні роки Гонконгський центр медіації та посередництва активно співпрацює з більш ніж 30 місцевими та зарубіжними посередницькими та

арбітражними установами, з метою популяризації медіації в усьому світі, що допомагає підвищити репутацію та міжнародний статус Гонконгу в сфері посередництва. Головною метою даної організації є розвиток та інституалізація медіації як способу життя. Для цього важливим є спонукати суспільство використовувати медіацію як спосіб вирішення спорів; розповсюджувати інформацію та популяризувати медіацію; навчати медіаторів, забезпечувати їх професійний рівень шляхом безперервного професійного розвитку; налагоджувати зв'язки з організаціями з медіації і вирішення спорів в Азії та інших країнах [11].

Важливим аспектом дослідження медіації в Китаї є особливості виконання угод за результатами медіації. За результатами медіації у трудових спорах, при досягненні згоди, укладається угода про медіацію, яка підписується та завіряється печатками обох сторін. Угода про медіацію вступає в силу після її підписання та завірення печаткою медіатором, має обов'язкову силу для обох сторін, підлягає виконанню обома сторонами. При наявності угоди про медіацію, в разі невиконання однією із сторін угоди у встановлений строк, інша сторона може відповідно до закону звернутися до арбітражу. Якщо угоду про медіацію укладено щодо затримки оплати праці, медичних витрат з лікування виробничих травм, економічних субсидій та компенсацій, в разі невиконання роботодавцем угоди у встановлений строк, працівник може звернутися з угодою про медіацію в народний суд з клопотанням про стягнення платежів. Народний суд повинен згідно з законом винести наказ про стягнення платежів [4].

За результатами народного посередництва, сторони у разі досягнення згоди можуть укласти письмову або усну угоду про примирення. Розглянемо їх особливості. Письмова угода про примирення містить: основну інформацію про сторони; факти, що стосуються спору, предмета спору і зобов'язань зацікавлених сторін; рішення, прийняті зацікавленими сторонами, спосіб та умови виконання угоди. Угода вступає в силу з моменту

скріплення її підписами, печатками або відбитками пальців сторін, підписами народних посередників та печаткою народної погоджувальної комісії. Усна угода про примирення вступає в силу з моменту досягнення сторонами угоди. Народні посередники повинні записати умови усної угоди. Обов'язок стежити за виконанням угоди про примирення та переконувати у необхідності виконання взятих на себе зобов'язань покладається на народні погоджувальні комісії.

Угода про примирення, укладена за результатами народного посередництва, є обов'язковою для усіх сторін, всі зацікавлені сторони повинні її виконувати. В разі необхідності сторони можуть протягом 30 днів після вступу угоди про примирення в силу, спільно звернутися в народний суд за юридичним підтвердженням, і народний суд повинен своєчасно перевірити угоду і підтвердити її дію. Після підтвердження народним судом дії угоди про примирення, якщо одна зі сторін відмовляється виконувати її, або не може її виконати, то інша сторона може звернутися в народний суд для примусового виконання. Якщо народний суд визнає угоду недійсною, то сторони можуть змінити початкову угоду, або укласти нову угоду за допомогою народних погоджувальних комісій, або звернутися з позовом до народного суду [3].

За результатами судової медіації, при досягненні згоди між сторонами, суд затверджує мирову угоду, у якій повинні бути вказані позовні вимоги, факти у справі та результати примирення. Мирова угода підписується суддею, скріплюється печаткою народного суду і вручається сторонам, набирає законної сили відразу після її підписання сторонами. Передбачені справи, у яких народний суд може не затверджувати мирову угоду: про розірвання шлюбу; про сплату аліментів; справи, у яких можливо негайне виконання; справи. В такому випадку, угода сторін має бути оформлена протоколом, який вступає в законну силу відразу після його підписання або скріплення печатками сторонами, суддями [2].

Дослідження медіації в Китаї дає змогу стверджувати, що даний спосіб врегулювання спорів займає важливе місце в правовій системі Китаю, має свої характерні особливості. Однак, важливим є подальше удосконалення процедури медіації в Китаї, з метою її відповідності міжнародним стандартам.

В 2019 році Китай підписав Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про міжнародні мирові угоди, що були укладені в результаті медіації («Сінгапурська конвенція»). Сінгапурська конвенція про медіацію націлена на врегулювання міжнародних комерційних спорів шляхом виконання мирових угод, досягнутих в результаті медіації. Зазначається, що медіація має особливу цінність у дружньому врегулюванні міжнародних комерційних спорів. Конвенція стане доповненням до діючих міжнародних законів щодо врегулювання та вдосконалив гармонійні міжнародні економічні відносини.

Китай прагне об'єднати позитивну концепцію врегулювання спорів, закладену в традиційному китайському посередництві, з нормами і стандартами сучасної міжнародної практики ADR. Реформування інституту медіації на сьогодні в Китаї здійснюється у таких п'яти напрямках:

1. Збільшення акценту на правах та інтересах сторін спору. В традиційному китайському посередництві, в основі якого лежать засади конфуціанської етики, завдання вирішити спір мало більше значення, аніж задоволення інтересів сторін спору. Посередники переконували сторін, іноді навіть авторитарно, в потребі визнати свої помилки, відмовитися від власних інтересів та дійти компромісу, для того щоб вирішити спір. Враховуючи, що сьогодні для кожної особи її інтереси є найважливішими, тобто суспільство є індивідуально орієнтовним, для сучасної медіації інтереси сторін під час вирішення спору мають бути важливішими за сам результат медіації [7].

2. Професіоналізація медіації. У Китаї велика кількість посередників, однак більшість з них не пройшли професійної підготовки. Народні погоджувальні комісії зазвичай недофінансовуються, більшість

посередників здійснюють свою діяльність добровільно або за невеликі кошти, майже всі посередники працюють неповний робочий день. Потрібно зауважити, що останні роки кількість ресурсів для навчання медіаторів зростає. В Китаї починають з'являтися професійні організації з медіації в сфері страхування, цінних паперів, інтелектуальної власності.

3. Співпраця суб'єктів проведення медіації різних видів, зокрема, судів та професійних організацій несудової медіації. Сторони можуть вирішити спір за допомогою приватної організації з медіації, а потім затвердити своє рішення в суді. Суди можуть передавати справи, за згодою сторін, в приватні організації з медіації або запрошувати їх представників для надання консультацій, рекомендацій і допомоги судам.

4. Використання сучасних технологій для проведення медіації онлайн. Існує онлайн-платформа yundr.gov.cn, яка надає різноманітні послуги, включаючи медіацію. У 2017 році Верховний Народний Суд КНР створив національну онлайн-платформу для вирішення спорів www.fayuau.com. Дана платформа дозволяє подати заявку на медіацію, обрати медіатора, брати участь у процедурі медіації за допомогою відеозв'язку та підписувати угоду за результатами медіації через телефон, планшет або комп'ютер. Головною тезою даної платформи є: «Нехай у світі не буде спорів, які неможливо вирішити». На сайті Верховного Народного Суду КНР створена Платформа посередництва народного суду, станом на квітень 2021 року, на ній зареєстровано 40453 професійних організацій з медіації та 174445 професійних медіаторів [8].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Медіація в Китаї заснована на національних традиціях та звичаях, має широке розповсюдження на території всієї країни та визнається важливим способом врегулювання спорів у багатьох сферах діяльності. Інститут медіації в Китаї поділяється на такі види: медіація у трудових спорах, народне посередництво, судова медіація, адміністративна медіація,

юридична медіація, комерційна медіація. Медіація у трудових спорах є процедурою справедливого та своєчасного вирішення трудових спорів, котра проводиться співробітником комітету підприємства з медіації. Народне посередництво передбачає, що народні посередники народних погоджувальних комісій переконують зацікавлені сторони у необхідності вирішення спору на основі рівних переговорів та доброї волі. Судова медіація в Китаї поділяється на медіацію за призначенням, медіацію за дорученням, медіацію, яка проводиться безпосередньо суддями. За результатами медіації в Китаї у трудових спорах укладається – угода про медіацію, народного посередництва – угода про примирення, судової медіації – мирова угода. Угода за результатами медіації є обов'язковою для сторін, суд може винести рішення про її затвердження та примусове виконання. Перспективними напрямками удосконалення медіації у Китаї є розвиток професійного навчання медіаторів, популяризація взаємодії судів та організацій з медіації, розповсюдження проведення медіації онлайн. Потребує подальшого дослідження питання особливостей проведення процедури медіації в Китаї при врегулюванні міжнародних комерційних спорів.

Література

1. Constitution of the People's Republic of China. URL: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/cn/cn147en.pdf>
2. Civil Procedure Law of the People's Republic of China. URL: <https://www.refworld.org/pdfid/3ddbca094.pdf>
3. Закон КНР «Про посередництво». URL: <https://asia-business.ru/law/law3/agent/>
4. Закон КНР «Про медіацію і арбітраж трудових спорів». URL: http://chinalawinfo.ru/social_law/law_labour_dispute_mediation_arbitration

5. Мирхусеева С.Д. Развитие института медиации (посредничества) как альтернативного способа разрешения споров в XX в. URL: <https://refdb.ru/look/1424298-p3.html>
6. Phillips P.F. Commercial Mediation in China: the Challenge of Shifting Paradigms. *Contemporary Issues in International Arbitration and Mediation: The Fordham Papers*. Netherlands. Martinus Nijhoff Publishers. 2009. Vol. 2. P. 319-330.
7. From the Traditional to the Modern: Mediation in China. URL: <https://weinsteininternational.org/mediation-in-china/>
8. People`s Court Mediation Platform. URL: <http://tiaojie.court.gov.cn/>
9. The Supreme People's Court of the People's Republic of China. URL: <http://www.court.gov.cn/>
10. China Council for the Promotion of International Trade. URL: <https://en.ccpit.org/>
11. Hong Kong Mediation Centre. URL: <http://www.mediationcentre.org.hk>
12. Guodong Du, Meng Yu. Mediation in China: Past and Present. URL: <https://www.chinajusticeobserver.com/a/mediation-in-china-past-and-present>
13. The Future of Mediation in China: Synergy between Litigation and Mediation. URL: <https://www.chinajusticeobserver.com/a/the-future-of-mediatioin-in-china-synergy-between-litigation-and-mediatioin>
14. Біцай А. Участь адвоката в медіації: монографія. Київ: Алерта, 2017. 260 с.
15. Давыденко Д. Л. Примириательные процедуры в европейской правовой традиции. Москва: Инфотропик Медиа, 2013. 232 с.
16. Калашникова С. И. Медиация в сфере гражданской юрисдикции. Москва; Берлин: Инфотропик Медиа, 2011. 304 с.
17. Мазаракі Н. А. Медіація в Україні: теорія та практика: монографія. Київ : Інститут законодавства ВР України, 2018. 276 с.

18. Спектор О. М. Альтернативні способи вирішення цивільноправових спорів: світовий досвід та перспективи застосування у правовій системі України: монографія. Київ: Фенікс, 2013. 160 с.

References

1. Constitution of the People's Republic of China. URL: <https://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/cn/cn147en.pdf>
2. Civil Procedure Law of the People's Republic of China. URL: <https://www.refworld.org/pdfid/3ddbca094.pdf>
3. Zakon KNR «Pro poserednyctvo». URL: <https://asia-business.ru/law/law3/agent/>
4. Zakon KNR «Pro mediaciju i arbitrazh trudovykh sporiv». URL: http://chinalawinfo.ru/social_law/law_labour_dispute_mediation_arbitration
5. Myrkhuseeva S.D. Razvytye ynstytuta medyacyy (posrednychestva) kak aljternatyvnogho sposoba razreshenyja sporov v XX v. URL: <https://refdb.ru/look/1424298-p3.html>
6. Phillips P.F. Commercial Mediation in China: the Challenge of Shifting Paradigms. Contemporary Issues in International Arbitration and Mediation: The Fordham Papers. Netherlands. Martinus Nijhoff Publishers. 2009. Vol. 2. P. 319-330.
7. From the Traditional to the Modern: Mediation in China. URL: <https://weinsteininternational.org/mediation-in-china/>
8. People`s Court Mediation Platform. URL: <http://tiaojie.court.gov.cn//>
9. The Supreme People's Court of the People's Republic of China. URL: <http://www.court.gov.cn/>
10. China Council for the Promotion of International Trade. URL: <https://en.ccpit.org/>
11. Hong Kong Mediation Centre. URL: <http://www.mediationcentre.org.hk>

12. Guodong Du, Meng Yu. Mediation in China: Past and Present.
URL: <https://www.chinajusticeobserver.com/a/mediation-in-china-past-and-present>
13. The Future of Mediation in China: Synergy between Litigation and Mediation. URL: <https://www.chinajusticeobserver.com/a/the-future-of-meditation-in-china-synergy-between-litigation-and-meditation>
14. Bicaj A. Uchastj advokata v mediaciji: monohrafija. Kyjiv: Alerta, 2017. 260 s.
15. Davydenko D. L. Prymyryteljnye procedury v evropejskoj pravovoj tradycyy. Moskva: Ynfotropyk Medya, 2013. 232 s.
16. Kalashnykova S. Y. Medyacyja v sfere ghrazhdanskoj jursydykcyi. Moskva; Berlyn: Ynfotropyk Medya, 2011. 304 s.
17. Mazaraki N. A. Mediacija v Ukrajinii: teorija ta praktyka: monohrafija. Kyjiv: Instytut zakonodavstva VR Ukrajinii, 2018. 276 s.
18. Spektor O. M. Aljternatyvni sposoby vyrishennja cyvilnopravovykh sporiv: svitovyj dosvid ta perspektyvy zastosuvannja u pravovij systemi Ukrajinii: monohrafija. Kyjiv: Feniks, 2013. 160 s.